

Neljapäeval, 12.5.1960, kell 18.00 toimus Stockholmi Eesti Algkooli ruumes selgituskoosolek Stockholmi Eesti Algkoolile ühtluskooli kõrgemate klasside avamise küsimuses. Härra E. Saare refereeris rootsi ühtluskooli 7. õppeaasta tunnikava ja selle kohandamise võimalustest. Referaadile järgnesid läbirääkimised. Koosolekul avaldati muuseas järgmist:

Referent tõi ette, et Rootsis on kehtestatud 9-õppeaastane sund-koolikohustus. See teostatakse ühtluskooli printsiibil. Ühtluskool jaguneb 6-aastaseks alam-astmeks (s.o. praegune algkool), millele lisandub 3-aastane ülemaste. Ülemastme 2.-st klassist (s.o. pärast 8.-dat õppeaastat) on võimalik üle minna keskkooli (läroverki). Ülemastme viimane (s.o. 3. klass) on peamiselt kujundatud tegelikku ellusiirdumise ettevalmistamiseks - s.o. neile, kes õppetööd koolipingis ei jatka. Kuna eestlased rõhuvas enamuses taotleavad oma lastele võimalikult kõrgemat kooliharidust ning eriti Eesti Algkool oma töö ja ilme on kujundanud selle sihi teonimiseks, arutatakse ja kavandatakse Stockholmi Eesti Algkoolile juurde ainult ühtluskooli ülemastme 2 klassi avamist, kust lastel oleks otse-ene ülemineku võimalus keskkooli (läroverki). Nendel eesti algkooli lastel, kes keskkooli üle ei lähe, tuleks seega igal juhul üks aasta (s.o. ühtluskooli ülemastme 3.-s klass) käia ühes rootsi õppeasutuses. Reaalkoolid suletakse. Ühtluskooli kehtestamisel kujuneb haridustee kõrgemate õppeasutusteni (s.o. üliõpilaseksamini) 12-aastaseks (6 aastat ühtluskooli alamastet, s.o. praegune Eesti Algkool + 2 aastat ühtluskooli ülemastet + 4 aastat keskkooli).

Ühtluskooli 7. õppeaasta õppekavad näevad ette 37 nädalatundi, nendest 32 tundi kohustuslikke aineid ja 5 tundi valikaineid (vaata "Till målsmän för elever i årskurs 6"). On mitu eriharju. Keskkooli minna soovijail tuleb valida haru, kus valikainena on ette nähtud 5 nädalatundi saksa keelt. Selle (nn. teoreetiline haru) õppekava kohandamisel Eesti Algkoolile leidis eesti kooli-komisjon, et ainete õpetamine eesti või rootsi keeles peaks jagunema järgmiselt:

	Eesti keeles	Eventuaalselt eesti või rootsi keeles	Rootsi keeles
<u>1. Kohustuslikud ained:</u>			
Usuõpetus	2		
Rootsi keel			4
Inglis keel			3,5
Ajalugu	2		
Kodanikuõpetus			1
Maateadus	2		
Loodusteadus (bioloogia)		1,5	
Füüsika		2	
Matemaatika		3	
Muusika	1		
Joonistamine	1		
Võimlemine	3 (2)		
Käsitöö	2		
Kodundusõpetus	4		
<u>2. Valikained:</u>			
Saksa keel			5
<u>3. Eesti Algkoolis:</u>			
Eesti keel	3 (4)		
Kokku	37 (38) nädalat.	= 20 (21)	+ 6,5 + 13,5

Ei ole mõeldav, et Rootsi Koolivalitsus nõustuks 40 nädalatuunniga, seepärast tuleks eesti keele õppekavva mahutamiseks taotleda mõnede teiste ainete tundide vähendamist - nii võimlemise vähendamist 3-lt tunnilt 2-le ja käsitöö ning kodundusõpetuse liitmist ja vähendamist 6-lt tunnilt 4-le. Seega vabaneks eesti keelele 3 nädalatundi, mida pedagoogilisest seisukohast peetakse minimaalseks. Väga soovitatav oleks aga eesti keelele 4 nädalatundi, mis siis osutuks võimalikuks, kui Rootsi koolivalitsus nõustuks 38 nädalatunniga, mis on mõeldav. Eesti keele õppekava oleks 3 tunni osas pühendatud grammatika ja süntaksi õpetamisele ja 1 tunni osas (kui see võimalikuks osutub) eesti kirjandusele. Esitatud tabeli alusel oleks ainete õpetamine eesti ja rootsi keeles umbes võrdne: eesti keelt 3 (4) tundi + teisi aineid eesti keeles 14 tundi = kokku eesti keeles 17 (18) tundi ja rootsi keelt 4 tundi + teisi aineid rootsi keeles 9,5 tundi = kokku rootsi keeles 13,5 tundi, millele lisandub alternatiivselt eesti või rootsi keeles õpetatavate ainete grupp 6,5 tundi = seega kõik kokku 37 (38) nädalatundi. Eelmainitud teiste ainete (s.o. usuõpetuse, ajaloo ja maadetoeduse) õppetöö sünniks koolis eesti keeles, kuid kasutatavad õpikud oleksid paratamatult rootsikeelsed (s.o. lapsed õpiksid kodus rootsi-keelsetest raamatutest, kuid kooli-tunnis käsitletakse ainet eesti keeles). Eesti laste tööpinge ja koorem oleks seega üsna suur, kuid kogemused Eesti Algkoolist näitavad, et nad sellega hästi toime tulevad.

Ühtluskooli kõrgema astme klasside avamine Stockholmi Eesti Algkooli juurde on eriti akuutseks muutunud pärast Rootsi viimast koolireformi, s.o. pärast reaalkoolide sulgemise otsust. Seda järgmistel puhtpedagoogilistel põhjustel:

1. Senisesse reaalkooli esimesse klassi pääses hindepunktide alusel. Andekad õpilased sõlkteeriti mitmetest koolidest ja nii kujunesid reaalkoolide esimesed klassid oma koosseisult uuteks klassideks, mis muutusid varsti ühtlasteks, leides oma vaimu. Neis ei ilmnunud eri-gruppe, olenevalt eelmistest koolidest või muudest asjaoludest. Valiku tõttu oli õpilaste tase kõrge. Stockholmi Eesti Algkooli õpilastele, silmaspidades nende hindepunktide ja teadmiste kõrget taset, ei valmistanud reaalkoolidesse pääsemine ja seal õppimise jätkamine mingeid erilisi probleeme ega raskusi.

2. Ühtluskooli kõrgema astme esimese klassi koosseis (see vastab senise reaalkooli esimesele klassile) komplekteerub sund-koolikohustuse alusel (s.o. ilma erilise selektsioonita). Selle tõttu on klassid suured (30-35 õpilast) ja nende tase madal, mistõttu on raskusi õppekava täitmisega. See kehtib ka teoreetiliste klasside suhtes, millede koosseis tegelikult kindlaks kujuneb juba 3. ja 4. õppeaastal. Nendesse väljakujunenud klassidesse tuleb siis 7.-l õppeaastal astuda Eesti Algkooli kasvandikkudel. Võivad tekkida probleemid:

- a. Ühel või paaril uustulnukal võib olla suuri raskusi kaasõpilastega kontakti leidmisel ja aastate vältel kompaktseks muutunud klassiga liitumisel;
- b. Eesti Algkoolist kaasatoodud kõrge teadmiste tase võib põhjustada õpilastel oma võimete ülehindamist ja töö-rutiinist võõrdumist, millel edaspidi võivad olla saatuslikud tagajärjed;
- c. Tugev miljöo muutus võib põhjustada murde-eas õpilastele häireid nende arengus.

3. Keskkooli pääsemiseks jääb hindepunktide süsteem püsima. Samuti jääb keskkooli pääsevate õpilaste arv endiseks, ehkki ühtluskooli

kõrgema astme õpilaste arv sund-koolikohustuse tõttu mitmekordselt suureneb. Võistlus suureneb, kuid silmaspidades ühtluskoolide klasside suurust, õpilaste madalat keskmist teadmiste taset ja töö intensiivsust, on seal õpilastel (võrreldes seniste reaalkoolidega) palju raskem hankida teadmisi ja hinde-punkte, mis vajalikud keskkooli pääsemiseks ja edaspidiseks edukaks õppetööks.

4. Kui Stockholmi Eesti Algkooli laiendatakse ühtluskooli kõrgema astme kahe klassiga, siis oleks, peale üldrahvuslike huvide, õpilastel järgmised eelised:

- a. Nende raske murde-ee areng sünniks miljöö-muutuse häireteta;
- b. Nende teadmiste kõrge tase ja tugev töö intensiivsus tagaks nende pääsemise keskkooli ja seal edaspidise õppetöö edukuse;
- c. Nendel oleks ainult kooli vahetus üks kord (s.o. Eesti Algkoolist otse keskkooli - praegu on neil 2 kooli vahetust: esiteks Eesti Algkoolist ühtluskooli ja teiseks ühtluskoolist keskkooli).

Iga uue klassi avamine eeldab ühe uue õpetaja (klassijuhataja) juurde palkamist. Eriainete õpetamiseks on vajalikud eriklassid (s.o. laboratooriumid, jne.). Võib loota, et eriaainete tunniandjaid leidub eesti noorte teadlaste hulgas.

Koolijuhataja härra Juuno märkis, et eesti keeles õpetamine rootsikeelsete õpikute järele teostub ka praegu Eesti Algkoolis ja ei põhjusta raskusi. Eesti Algkooli vaim, ilme ja tase peab ka uute klasside avamisel jääma endiseks - see on kõige eeltingimus ja Eesti Algkooli kõikide organite vankumatu nõue. Kui Eesti Algkooli laiendatakse uute klassidega, siis on õppetöö edukuseks möödapääsemata vajalik õpetajaskonna täiendamine ja eriklasside olemasolu. Samuti peavad olema lahendatud ja garanteeritud majanduslikud eeldused kooli laiendamiseks. Praeguses koolimajas pole ruumide küsimuse lahendamiseks mingit võimalust. Kuna 1960/61 õppeaasta eelarve on kinnitatud, võib kooli täiendamine kõne alla tulla alles 1961/62 õppeaastal. See puudutab seega praeguse 5.-da klassi õpilasi. Kuna õieti õpilased moodustavad kooli ja ka avada kavatsetava klassi, siis on asja praeguses seisukorras kõige olulisem praeguse 5. klassi õpilaste vanemate seisukoht oma laste edaspidise koolitee suhtes - s.o. kas ja palju leidub õpilasi, kes sooviksid astuda avada kavatsetavasse klassi.

Lastevanemate Komitee liikmed rõhutasid, et praegu ei ole Eesti Algkooli ümber koondunud organisatsioonidel kooli laiendamiseks mingisuguseid majanduslikke võimalusi ega ka väljavaateid nende hankimiseks.

Lastevanemate poolt toodi ette, et neil on raske seisukohta võtta, kui pole selge eriklasside ja uute õpetajate küsimus. Rõhutati, et kõige olulisem on laste saatuse küsimus - s.o. et lapsed omandaksid teadmised ja töövõime, mis võistluses teistega annaks neile eelise, kuid mingil juhul ei asetaks neid edaspidistel õpingutel halvemasse või raskemasse olukorda.

Mainiti, et meie kõikide sooviks on lastele võimalikult pika-aegse eestikeelse õpetuse andmine. Kuna Stockholmis juba aastaid tegutseb kõrgetasemeline ja üldtunnustatud Eesti Algkool ja Eesti Gümnaasium, on rahvuslikult seisukohalt meie lõpptaotluseks eesti koolide väljaarendamine selliselt, et eesti lastel oleks võimalik oma kooliteed käia eesti koolis kuni kõrgemate õppeasutusteni.

Kiideti heaks ankeedi saatmine 5. klassi õpilaste vanematele ühes selgitava materjaliga.

Teatati, et terve koosoleku käik on helilindistatud ja 5. klassi õpilaste vanematel on võimalik seda helilinti kuulata kooli ruumides mai kuu jooksul 1960.